

6552 Sayılı Torba Kanun ile TTK md. 371'e Eklenen Yedinci Fıkraya İlişkin Değerlendirmeler

Doç. Dr. Necla Akdağ Güney*

I. Hükmün Amacı

6552 s. Torba Kanunun¹ 131. maddesine istinaden 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) md. 371'e eklenen yedinci fıkra, temsil yetkisindeki sınırlamaların tescili hususunda kanuna açıkça aykırı, ancak yerleşik bir uygulamayı yasal zemine kavuşturmak ve bu yolla anonim ve limited şirketlere koruma sağlamak amacıyla yeni bir düzenleme getirmiştir. Bu düzenleme sadece uygulamayı yakından ilgilendirmesi bakımından değil, teorik boyutuyla da son derece dikkat çekicidir.

TTK'nın yürürlüğünden önce uygulamada gerek 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu (Mülga TTK) md. 321 (2)'ye, gerekse 818 sayılı Borçlar Kanunu (BK) md. 451'e aykırı bir biçimde şirketlerin temsilcilerinin yetkilerindeki konu ve miktara ilişkin sınırlamalar ticaret sicillerince tescil ve ilan ediliyordu. Hatta öyle bir noktaya gelinmişti ki, tesciline izin verilmeyen ticari vekiller ve mağaza çalışanları dahi birinci/ikinci/üçüncü derece imza yetkilisi veya A/B/C grubu imza yetkilileri şeklinde sınıflandırılıp, yetkilerindeki sınırlamalar tescil ve ilan ediliyordu. Dış ilişkide temsil yetkisinde konu ve miktar bakımından getirdikleri sınırlamaların tescil ve ilan edilmesi hâlinde bunun üçüncü kişinin iyi niyetini ortadan kaldıracağını, bir anlamda sicilin olumlu etkisinden yararlanabileceklerini düşünen şirketler ticaret sicillerine baskı yapmış, siciller de baskılara boyun eğerek kanuna aykırı bu uygulamanın yerleşmesine izin vermişti. Bu durum TTK'nın yürürlüğe girmesinden sonra Mersin Ticaret Sicili tarafından yerinde bir uygulama ile bu yöndeki tescil talepleri reddedilene kadar devam etmiş, Bakanlığın da konuya ilişkin yazılı açıklamalarının ardından uygulama İstanbul'da da hayata geçmiştir. Bunun üzerine tescil talebi reddedilen şirketler sorunun, uygulamanın devamına olanak sağlayan bir yasal düzenleme ile çözülebileceğinden hareketle yeniden baskı yapmış, bu baskı sonuç

---

* Doç. Dr. Necla Akdağ Güney - Lehrbeauftragte der Juristischen Fakultät der Universität Heidelberg

¹ 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun, RG T.: 11.09.2014, S.: 29116 (Mükerrer).

vermiş, kanuna aykırı gelişen uygulama, yasal zemine kaydırılmaya çalışılmış ve ortaya bize göre bir hukuk garabeti olan bu düzenleme çıkmıştır.

Aslında getirilen bu hüküm, müspet bilimden ne kadar uzaklaşıldığının ve ülkemizdeki politik yapının, kutuplaşmanın ve baskı gruplarının hukuk sisteminde ne büyük zararlara yol açabileceğinin acı bir örneğidir. Alt Komisyon ve Plan ve Bütçe Komisyonlarının raporlarına ilişkin muhalefet şerhlerinde² geçen “6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda yapılan değişiklikle Anonim şirketlerde hizmet akdi ile çalışanlara sınırlı yetki devri yapılabilmesinin önü açılmaktadır” cümlesi, muhalefet edenlerin konuya ne kadar yabancı olduğunu açıkça göstermektedir. Anonim şirketlerde hizmet akdi ile çalışsın veya çalışmasın, bir kimseye temsil yetkisinin sınırlı olarak devri hiçbir zaman yasaklanmamıştır ki bu hükümlerle önü açılsın.

Teklifi savunanlar ise adeta çelişkiler sarmalında kalmışlardır. Bu bağlamda öncelikle mağdurun kim olduğu hususundaki çelişkiye dikkat çekmek gerekir. Şöyle ki, TTK md. 371’de, bir yandan üçüncü kişilerin mağduriyetinden bahisle, şirketler hakkında sınırsız temsil yetkisi benimsenip *ultra vires* teorisinden vazgeçilmiş ve şirketin, işletme konusunun dışında da olsa yapılan işlem ile bağlı olacağı

---

² <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss639.pdf> (s. 397) Alt Komisyon Raporuna ilişkin muhalefet şerhi

„95. Maddesinde yer alan ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda yapılan değişiklik ile Anonim şirketlerde hizmet akdi ile çalışanlara sınırlı yetki devri yapılabilmesinin önü açılmaktadır. Özellikle Soma Madencilik A.Ş.’de yaşanan süreçten sonra iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınması ve uygulanması gibi sorumlulukların da şirket çalışanlarına devrine imkân sağlayan bu düzenleme oldukça tartışmalıdır. Hâlihazırda soruşturması sürmekte olan Soma davalarını da etkileyebilecek olan bu düzenlemenin kanun tasarısından çıkarılmasına ilişkin önerilerimiz dikkate alınmamıştır.“

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporuna İlişkin Muhalefet Şerhi (s. 565).

“Madde 133-134 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda yapılan değişiklikle Anonim şirketlerde hizmet akdi ile çalışanlara sınırlı yetki devri yapılabilmesinin önü açılmaktadır. Özellikle Soma Madencilik A.Ş.’de yaşanan süreçten sonra iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınması ve uygulanması gibi sorumlulukların da şirket çalışanlarına devrine imkân sağlayan bu düzenleme oldukça tartışmalıdır.

Bu fıkra uyarınca yetkilendirilen ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını da ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Bu kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı Yönetim Kurulu müteselsilen sorumludur. Bu düzenleme hâlihazırda soruşturması sürmekte olan Soma davalarını da etkileyebilecektir.

Müdürler tarafından şirkete hizmet akdi ile bağlı olanların sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını olarak atanması hususunda 367 nci madde ile 371 inci maddenin yedinci fıkrası kıyasen limited şirketlere de uygulanması öngörülmektedir.”

belirtilmiş³, öte yandan yeni eklenen fıkra ile şirketlerin sınırlı yetkili ticari vekilleri ile mağaza çalışanlarının temsil yetkisindeki her türlü sınırlamanın tesciline olanak sağlanmak suretiyle, üçüncü kişilere bu durumu bilme yükümlülüğü getirilmiş ve bu defa mağdur olduğu düşünülen şirketlere koruma sağlanmıştır⁴.

Bir diğer çelişki ise mağduriyete sebep olan yetki sınırlamaları noktasındadır. Hükümde "sınırlı yetkiye sahip ticari vekiller" in ve "diğer tacir yardımcılar" ının yetki sınırlamalarından bahsedilmektedir. Oysa sınırlı yetkiyi haiz ticari vekiller zaten hem ticari mümessillere hem de 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK)⁵ md. 551 uyarınca genel yetkili ticari vekillere nazaran daha sınırlı yetkiye sahiptirler ve bunların yetkileri konu ve miktar bakımından dilendiği gibi sınırlandırılabilir, ancak hiçbir zaman tescil ve ilan edilmezler. Sınırlamanın mektup veya sirküler yoluyla muhataplara duyurulması gerekir. Buna karşın daha geniş temsil yetkisine sahip (örneğin) ticari mümessil ve genel yetkili ticari vekillerin yetkilerindeki sınırlamalar bakımından şirketlerin herhangi bir mağduriyetleri olmasa gerek, hüküm bunları kapsamamaktadır. Daha da ilginç mağduriyete sebep olma bağlamında ortaya çıkan çelişkidir. Hüküm dışardan atanan sınırlı yetkiyi haiz ticari vekillere

³ 6102 s. TTK'nın 371. maddesine ilişkin gerekçede

"(...)Esas sözleşmenin konu hükmüne aykırı işlemlerle bu sınırın aşılması halinde şirketin rücu hakkı vardır. Başka bir deyişle, şirketin amacı ve işletme konusu dışında yapılan işlemler de, ikinci fıkrada açıkça belirtildiği üzere, şirketi bağlar, üçüncü kişiye karşı şirket sorumludur; ancak, sınırı aşan temsil yetkisini haiz kişiye karşı şirket rücu talebinde bulunabilir.

"Şirket, yapılan işlemin, işletme konusunun dışında bulunduğunu üçüncü kişinin bildiğini veya halin icabından bilebilecek durumda bulunduğunu ispat ederse işlem şirketi bağlamayacaktır. Ancak, şirket esas sözleşmesinin ilân edilmiş olması, bu hususun ispatı için tek başına yeterli görülmemiştir. Bu hüküm 354 üncü madde ile uyumludur. Çünkü, anılan maddeye göre şirketin amaç ve konusunda sicil müspet işlevini icra etmez; yani ilân edildiği için üçüncü kişi şirketin amaç ve konusunu bilmek zorunda değildir" demek suretiyle şirketin işletme konusunun üçüncü kişilerle girilen işlemlerde sorumluluk bakımından bir sınır teşkil etmeyeceği, hatta esas sözleşmenin tescilinin dahi şirkete koruma sağlamayacağı vurgulanarak üçüncü kişilerin korunması hedeflenmiştir. TTK md. 371'e eklenen yedinci fıkraya ilişkin yapılan açıklamada ise bu defa bu düzenlemeyle amaçlananın şirketler tarafından ticari vekillik görevi verilen kişiler tarafından yapılan hangi işlemlerin yetki kapsamında olduğunun üçüncü kişilerce bilinmesi ve yetkisiz temsil nedeniyle yaşanan mağduriyetlerin önlenmesi olarak belirtilmiş, sanki *ultra vires* teorisinden vazgeçilmemişçesine, temsil yetkisindeki her türlü sınırlamanın tescilin olumlu etkisinden yararlanmasının önu açılmış, üçüncü kişinin korunması fikri adeta bir kenara bırakılmıştır.

⁴ 6552 s. Torba Kanununun 382. sayfasında aynen şu ifadeye yer verilmiştir. *"Şirketler tarafından ticari vekillik görevi verilen kişiler tarafından yapılan hangi işlemlerin yetki kapsamında olduğunun üçüncü kişilerce bilinmesi ve yetkisiz temsil nedeniyle yaşanan mağduriyetlerin önlenmesi amacıyla temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyeleri ile şirkete istihdam ilişkisi ile bağlı olanların ve yetki sınırlarının, bu kişilerin görev yaptıkları pozisyonlara ilişkin görev tanımı, yetki ve sorumlulukların Türk Ticaret Kanununun 367'nci maddesi uyarınca hazırlanacak iç yönergelerde açıkça belirtilmek şartıyla, ticaret siciline tescil ve ilan edilebilmesine imkân sağlayan hüküm Tasarıya yeni 95 inci madde olarak eklenmiştir."*

⁵ RG T.: 04.02.2011, S.: 27836.

uygulanamayacağından, zira sadece hizmet sözleşmesi ile çalışanlara veya temsil yetkisi olmayan yönetim kurulu üyelerine sınırlı yetki devri halinde tescil ve ilan mümkündür, dışardan atanan kimselerin yetkilerinin sınırlanmasında şirketler herhangi bir mağduriyet yaşanmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Mağaza çalışanları veya satış yapan ticari işletmelerin görevlileri veya hizmetlilerinin tescil ve ilanına olanak sağlayarak olumlu etki yaratılması şirketlere sınırlı bir koruma sağlasa da, yaratacağı tahribat istenilen korumanın çok çok üzerinde olacaktır. Zira üçüncü kişilerin görünüşe güvenleri korunmayacağından uygulama ticari hayatı felç edecek, sadece tacirler değil hiç kimse ticaret siciline bakmadan işlem yapamayacak, yaptığı işlem dolayısıyla şirketin sorumsuzluk iddiaları ile karşı karşıya kalacaktır.

Hiçbir haklı dogmatik gerekçesi olmayan ve sistemi derinden etkileyecek bu hükmün sadece anonim ve limited şirketler bakımından öngörülmesi, gerçek kişi tacirler, kollektif, komandit ve paylı komandit şirketler bu düzenleme dışında bırakılması, böylece mağduriyet noktasında eşitliğin göz ardı edilmesi ise bir başka gelişkili yanıdır.

II. Anonim Şirketlerde Temsil Yetkisinin Devri

Yönetim kurulu gerek iç ilişkide ortaklara karşı, gerekse dış ilişkide üçüncü kişilere karşı anonim şirketi temsil eder. Ana sözleşmede aksine bir hüküm olmadıkça tüzel kişiyi temsil görevi yönetim kurulundadır. Temsil, üçüncü şahıslarla tüzel kişi adına, tüzel kişinin işletme konusuna giren hukuki muameleleri yapmak, tüzel kişiyi üçüncü şahıslara karşı hak sahibi kılmak ve mükellefiyet altına sokmak olarak tanımlanabilir⁶. Temsil, ortaklar açısından bir hak ve borç olmadığı hâlde, yönetim kurulu üyeleri açısından hem bir hak hem de bir borç teşkil eder.

Yeni TTK'nın idare ve temsil yetkisinin devrini kesin bir biçimde ayıran düzenlemesi kaynağını İsviçre Borçlar Kanunu (*Obligationenrecht*; "OR") Art. 716b ve 718'den almakla birlikte bu düzenlemelerden önemli farklar içermektedir. Temsil yetkisinin

---

⁶ *Öztañ*, Bilge, Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organların Fiillerinden Doğan Sorumluluk, Ankara 1970, 53.

devrini düzenleyen TTK md. 370 (1), her şeyden önce mehz Kanununun münferit temsil kuralını almamış, Mülga TTK'da md. 321/III'te yer alan çift imza ile temsil kuralını benimsemiştir. Buna göre esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa, temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir. Mehz Kanundan alınmayan bir başka düzenleme ise temsil yetkisinin esas sözleşme veya iç yönetmeliğe (yönergeye) istinaden düzenlenebilmesi ve devredilebilmesidir. Bir başka anlatımla OR Art. 718'e göre temsil yetkisi, esas sözleşmede veya iç yönetmelikte aksi kararlaştırılmamışsa, münferiden tüm yönetim kurulu üyelerine aittir. Anılan maddede geçen iç yönetmelik kavramı 1991 tarihli revizyonla getirilmiş ve böylece özellikle büyük anonim şirketlerde yönetim kurulunun esas sözleşmede hüküm bulunmaması hâlinde iç yönetmelikle temsil yetkisini devredebilmesine imkân tanınmıştır⁷. TTK'nın temsile ilişkin bu hükmü mehz Kanununun gerisinde kalmıştır. Zira temsil yetkisinin iç yönetmelikle devredilmesine olanak tanınmayarak büyük şirketler bakımından önemli bir hareket serbestisinin önüne geçilmiştir. TTK md. 371'e eklenen yeni düzenleme (f. 7) ile de temsil yetkisinin iç yönerge ile devredilmesinin mümkün olmadığı açık biçimde vurgulanarak bu yol tamamen kapatılmıştır.

Temsil yetkisinin çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna ait olduğu kuralının aksinin ancak esas sözleşmede öngörülmesi koşulu, TTK md. 370 (2)'de yer alan temsil yetkisinin devredilebilmesini de kapsamakta, başka bir anlatımla yönetim kurulunun temsil yetkisinin yönetim kurulu üyesi murahhaslara veya dışardan müdürlere devredilebilmesi esas sözleşmede hüküm bulunmasını gerektirmektedir⁸.

A. Temsil Yetkisi Verilebilecek Kimseler

TTK, Mülga TTK'dan⁹ farklı olarak yönetim ve temsili kesin bir biçimde ayırmış, 370. maddesinde, esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisinin çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna ait

---

⁷ *Bauen, Marc/Venturi, Silvio*, Der Verwaltungsrat, Zürich Basel Genf 2007, Rn. 527; *Böckli, Peter*, Schweizer Aktienrecht, 4. Aufl., Zürich Basel Genf 2009, § 18 Rn. 505, 1 Rn. 301.

⁸ Karşı görüş ve tartışmalar için bkz. *Akdağ Güney*, Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul 2012, 79 vd. dn. 245 ve orada anılan yazarlar.

⁹ Mülga TTK md. 319 düzenlemesi şirketin ana sözleşmesinde özel bir hüküm bulunmadığı sürece yönetim kurulunun, temsil yetkisini bizzat kullanacağını hükme bağlamaktaydı.

olduğunu belirterek yönetim kurulunun, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebileceğini hükme bağlamıştır¹⁰.

Bu bağlamda anonim şirketin yönetim kurulunun tüzel kişilere kendi adına hukuki işlem yapma ve sözleşme akdetme yetkisi vermesinin mümkün olup olmadığı sorusu gündeme gelebilir. İsviçre içtihatlarında ve doktrininde anonim şirketler alanında, OR Art. 32 vd. maddelerinde yer alan temsil hükümlerine istinaden tüzel kişilere temsil yetkisi verilebileceği kabul edilmektedir. Örneğin bir danışmanlık firmasına anonim şirket adına bir yazılım programı ile ilgili sözleşme yapma yetkisi verilebilir¹¹. Buna karşın, anonim şirketin organ temsilcisi sadece gerçek kişiler olabilir¹². Pozitif hukuktaki organların gerçek kişi olma zorunluluğunun bir sonucu olan bu durumun, *de lege feranda* yetersiz kalması ve TTK'nın yönetim kuruluna tüzel kişilerin seçilmesine izin veren yeni düzenlemesi karşısında Türk Hukuku bakımından sadece genel hükümlere istinaden değil anonim şirketler hukuku bağlamında da temsil yetkisinin tüzel kişilere verilmesinin mümkün olduğunu belirtmek gerekir¹³.

B. Temsil Yetkisinin Sınırı

Kanun koyucu özellikle şirketler hakkında prensip itibariyle sınırsız temsil yetkisini benimsemiş, diğer bir anlatımla, tüzel kişilerin temsil yetkisinin sınırlanmasının dışı karşı hüküm doğurmayacağı görüşünü kabul etmiştir. Bu bağlamda statü ile temsil yetkisinde öngörülen sınırlamalar, dış ilişkide üçüncü kimselere karşı bir hüküm ifade etmez¹⁴.

Mülga TTK md. 137'de hükme bağlanan *ultra vires* ilkesi, öğretilen gelen eleştiriler doğrultusunda ve AB'nin 58/2003 sayılı şirketlere ilişkin yönergesine uygun olarak

---

¹⁰ Murahhas ve müdür kavramları için bkz. *Akdağ Güney*, Yönetim Kurulu, 55 vd.

¹¹ BGE 100 IV 167. *Forstmoser, Peter/Meier-Hayoz, Arthur/Nobel, Peter*, Schweizerisches Aktienrecht, Bern 1996, § 30 Rn. 88.

¹² *Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel*, § 30 Rn. 89.

¹³ *Akdağ Güney*, Yönetim Kurulu, s. 80.

¹⁴ Mülga TTK da tüzel kişilerin temsilinde istisnai bir durum söz konusuydu. Şöyle ki, kanun koyucu hukuk güvenliği açısından temsil yetkisinin sınırını yasa ile belirlemiş, yönetim kurulu şirketin idaresi esnasında, şirket sözleşmesinde yer alan işletme konusunun kapsamı içinde kalmak kaydıyla bütün idari karar, muamele ve tasarrufları yapabileceğini hükme bağlamıştı (TTK md. 137).

TTK'ya alınmamıştır¹⁵. Böylece yönetim kurulu üyelerinin, şirketin işletme konusu kapsamı dışında kalan idari karar ve işlemlerinden dolayı anonim şirkete karşı sorumlu olmasının önü açılmış bulunmaktadır. Günümüzde yaşanan gelişmelerle bağdaşmayan bu ilkedan vazgeçilmesi isabetli olmuştur. Zira ticari ihtiyaçlar ve yaklaşımların hızla değişmekte olduğu dikkate alındığında, kuruluş sırasında şirketin ehliyeti dâhilinde sayılan bir işletme mevzuuna, ticari gelişmeler sonucu hiç ihtiyaç duyulmayabilmektedir. Benzer şekilde, kuruluş sırasında esas sözleşmede belirtilmesine ihtiyaç hissedilmeyen ya da öngörülemeyen bir işletme konusu da, belli süre sonra şirketin maksadını gerçekleştirmek için zorunlu bir unsur hâline gelebilmektedir. *Ultra vires* teorisinin kabulü hâlinde her defasında şirket ana sözleşmesinde değişiklik yapmak gerekecektir.

Öte yandan ticari yaşam içinde çabuk karar vermeleri gereken tacirlerin, her bir işlem için şirketin ayrıntılı esas sözleşmesini incelemek ve yorumlamak zorunda kalmalarının güçlüğü bir yana, hukuki işlem güvenliğinin sağlanabilmesi için, temsile yetkili kişilerin, şirket adına yaptıkları işlemlerin şirketi bağlayacağına üçüncü kişilerin güvenmelerinin sağlanması gerekmektedir. O nedenledir ki TTK md. 371 (3)'te anonim şirketler bakımından TBK md. 549'a paralel bir biçimde temsil yetkisinin, merkezin veya şubenin işlerine özgülendiği veya birlikte kullanılmasına ilişkin sınırlamaların tescil ve ilanına olanak sağlanmış ve bunun dışındaki sınırlamaların iyi niyet sahibi üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeyeceği öngörülmüştür.

Temsil yetkisindeki kanuni istisnalar dışında yapılan sınırlamaların tescili şeklinde gelişen ticaret sicili uygulaması yerinde ve yeterli olmadığından mağduriyet yasal düzenleme ile aşılmaya çalışılmıştır. Zira uygulamada ticaret sicilleri tarafından kanuna aykırı biçimde yapılan temsil yetkilerindeki sınırlamaların tescili, bahsi geçen mağduriyetleri ortadan kaldırma noktasında baskı yapan büyük şirketlere onların düşündüğü gibi bir koruma hiçbir zaman sağlamamıştır. TBK md. 549 f. 4 (BK md. 451) hükmü, açıkça bu sınırlamaların tescil ve ilan edilse dahi üçüncü kişileri bağlamayacağını düzenlediğinden, zaten şirketlerin tescile dayalı olarak üçüncü

---

¹⁵ *Akdağ Güney*, Yönetim Kurulu, 81 vd.

kişinin durumu bildiğini iddia etmesi olanaksızdı. Yargıtay'ın haklı ve yerinde uygulaması da bu yönde gelişmişti¹⁶.

1. Dış İlişkide Geçerli Sınırlamalar

Temsil yetkisi ana sözleşmede yapılacak bir düzenleme ile şahıs itibariyle sınırlanabileceği gibi yer itibariyle de sınırlanabilir (TTK md. 371 (3)). Yeni TTK da, idarenin devrinin aksine, yönetim kurulunun temsil yetkisini kullanması bakımından farklı bir yol benimsenmiştir. İdare görevi devredilmediği takdirde yönetim kuruluna ait olmakla birlikte temsil bakımından mukavelede aksine hüküm olmadıkça, şirketin, yönetim kurulunun iki üyesinin imzası ile bağlı olacağı çift imza sistemi kabul edilmiştir. Temsil yetkisi yönetim kurulu üyelerinin bazılarına verilmeyebilir.

¹⁶ 11. HD. 29.06.1982, E. 1982/3015, K. 1982/3184: "...Anonim şirketlerde TTK.'nun 319/2 maddesine göre, şirket ortağı olmayan kimselerden müdür seçilip kendisine şirketi temsil yetkisi verilebileceği gibi (organ müdür), bunun dışında T.T.K.'nun 342. maddesinde sayılan ve aynı kanunun 343. maddesi gereğince hizmet sözleşmesi ile şirkete bağlı kimseler arasından da yönetim kurulunca müdür seçilebilir ve bu müdürlere dahi yönetim kurulu kararı ile (ana sözleşmede aksine hüküm bulunmadıkça) şirketi temsil yetkisi verilebilir Bu şekilde, yani gerek TTK.'nun 319/2 maddesinde belirtilen anlamda (organ müdür) olsun, gerekse TTK.'nun 342, 343. maddelerine göre seçilen ve şirketi temsil yetkisi verilip bu yetkileri tescil ve ilan edilmiş müdürler olsun, şirketin bir (ticari mümessil)gibi temsil yetkileri mevcut bulunmaktadır. (B.K. 449-456) Bu şekilde seçilen müdürlerin dahi temsil yetkilerinin sınırlandırılması ancak Ticaret Kanununda öngörülen hallerde mümkündür. Bunun dışındaki sınırlamalar tescil ve ilan edilmiş olsa bile hüsnüniyetli 3. kişilerin hukukunu etkileyemez. Anonim Şirket müdürlerinin temsil yetkilerinin sınırlandırılmalarında ise TTK.nun 321/2. maddesi hükmü ve bu kişilerin aynı zamanda şirketi temsilde (ticari mümessil-ticari vekil) gibi hareket ettiklerinden B.K.'nun 451. maddelerin göz önünde tutulması gerekir. Bu itibarla şirket temsil yetkisinin (merkez veya şubelere hasrı) ile (birlikte temsil_ sınırlamaları dışındaki diğer sınırlamalar geçersizdir ve geçersiz olan bu sınırlamalar şirket tarafından her nasılsa tescil ve ilan edilmiş olsa bile hüsnüniyetli 3. kişilere karşı ileri sürülmesi mümkün değildir. Bu tür sınırlandırmalar ancak iç ilişkide geçerli olup müdürlerin şirkete karşı sorumluluğunda nazara alınmaları mümkündür. Bu hususlar doktrinde de bu şekilde kabul edilip yorumlanmaktadır. (H. Arslanlı Anonim Şirketler C. 2. sh. 14, 206,211, İstanbul 1960 E. Çamoğlu Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu ist. 1972 Sh. 176, 178, H. Domaniç Anonim Şirketler İst. 1978 sh. 561-568, O. İmregün Anonim Şirketler, İst. 1968 Shk. 167)

Bu açıklamaların ışığı altında dava konusu olaya dönülecek olunca, davacı anonim şirketin 30.3.1979 tarihli genel kurul toplantısında şirket yönetim kuruluna seçilen üyelerce aynı tarihte yapılan yönetim kurulu toplantısında 1 numara karar ile şirketin ne şekilde ve kimler tarafından temsil edileceği karara bağlanmış ve buna ait yetki ve imza sirküleri düzenlenmiş bulunmaktadır. Yönetim kurulunun bildirim üzerine Ticaret Siciline tescil edilen ve 5.6.1979 tarihli, Türkiye ticaret sicili Gazetesinde ilan edilen bu karar ve sirkülere göre, şirket yönetim kurulu üyeleri A gurubu imza yetkilileri, B ve C grubu ise şirket müdürleri ve diğer şirket idari yetkilileri arasından seçilmişlerdir. Ancak bu karara göre, A gurubu imza yetkililerini bir limit getirilmeksizin imza yetkisi tanınmış ise de B ve C gurubu imza yetkililerine ancak diğer yetkileri yanında 250.000 lirayı açmayan çekleri imza ve ciro yetkisi tanınmış; diğer bir deyişle temsil yetkisini miktar bakımından yapılan sınırlandırmalar TTK. 321 ve B.K. 451 'de öngörülmediğinden geçersiz olup, bu şekildeki sınırlandırma tescil ve ilan edilse dahi hüsnüniyetli 3. kişilere karşı ileri sürülemez. Dava konusu olayda da B ve C gurubu imza yetkilileri şirketi temsil ile görevlendirildiklerine göre, kendilerine yasal dayanaktan yoksun olarak konulan miktar bakımından limit sınırının üzerine çıkacak şekilde çek imzalamış bulunmaları hususu hüsnüniyetli 3. kişilere karşı ileri sürülemez. Ancak iş ilişkisi bakımından bu husus imza yetkililerinin sorumluluğunu icap ettirir."

Yönetim kurulu üyelerinin tamamının temsil yetkisine sahip olması istenmiyorsa, temsil yetkisine sahip olacakların ana sözleşmede belirtilmesi ve ticaret siciline kaydedilmesi gerekir. Aksi takdirde yönetim kurulu üyelerinden her biri temsil yetkisini haiz sayılır ve ortaklık herhangi iki temsilcinin imzası ile bağlanır¹⁷. Çift imza kuralında yönetim kurulu üyelerinden herhangi ikisinin imzası şirketin dış ilişkide temsili için yeterlidir.¹⁸

Kanunda öngörülen çift imza esası sadece şirketin aktif temsili bakımından söz konusu olup pasif temsil hâlinde tek bir temsilcinin imzası yeterlidir¹⁹. Temsil yetkisinin, esas sözleşmede hüküm bulunması kaydıyla, TTK md. 370 (2)'ye uygun olarak yönetim kurulu üyesi olan murahhaslara ve üçüncü kişi konumundaki müdürlere devredilmesi de mümkündür. Temsil yetkisi diğer yönetim kurulu üyelerinden alınıp tek bir üyeye verilebileceği gibi, birlikte temsil suretiyle de sınırlandırılabilir. Ana sözleşmede öngörülmüş ise temsil yetkisinin birden fazla üyeye birlikte kullanmak üzere verilmesi mümkündür. Yine bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisi, diğer bir üye, müdür veya ticari mümessil ile kullanılmak üzere sınırlandırılabilir. Birlikte temsil kaydı kanunen öngörülen sınırlamalardan birisidir (TTK md. 371 (3); TBK md. 549). Tescil ve ilan edildiği takdirde üçüncü şahısların iyi niyet iddialarına karşı ileri sürülebilir. Birlikte temsil ticaret sicilinde tescil ve ilan edilmemişse kanunen her bir üye temsil yetkisine sahip olduğundan herhangi iki üyenin yaptığı işlem anonim şirketi bağlar. Bunun tek istisnası, üçüncü şahsın birlikte temsil sınırlamasından haberdar olmasıdır. Bu durumda üçüncü kişinin kötü niyeti korunmaz. Temsil yetkisinin konu ve miktar yönünden bölünmesi ise caiz değildir. Temsil yetkisinin kanunen geçerli sayılan hâller dışında sınırlandırılması, tescil ve ilan edilmiş olsa dahi iyi niyetli üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez (TBK md. 549 (4))²⁰.

Temsil yetkisinin, yönetim kurulu üyesi olmayan müdürlere bırakılması mümkün olmakla birlikte, bu hâlde yönetim kurulunun hiç olmazsa bir üyesinin münferit

---

¹⁷ Alman anonim şirketler hukukunda, farklı bir düzenleme öngörülmediği sürece, temsil yetkisi bütün yönetim kurulu üyelerince birlikte kullanılır (Aktiengesetz; "AktG") § 78 Abs. 2. OR Art. 718 Abs. 1'e göre ise esas sözleşme veya iç yönetmelikle aksi kararlaştırılmadığı sürece her bir yönetim kurulu üyesi tek başına şirketi temsil ve ilzama yetkilidir.

¹⁸ Mülga TTK md. 312 /III'te bu durum açıkça düzenlenmiştir.

¹⁹ **Watter, Rolf**, Basler Kommentar zum Obligationenrecht II, 4. Aufl., Basel 2012 Art. 718 a Rn. 24.

²⁰ Bkz. yukarıda dn. 16'da anılan kararlar.

temsil yetkisini muhafaza etmesi gerekir (6102 s. TTK md. 370 (2) c. son). Kanun koyucu, yönetim kurulunun, yasanın kendisine verdiği temsil yetkisini tamamıyla başkalarına devretmesini uygun görmemiş, en az bir yönetim kurulu üyesinin yetkisini muhafaza etmesini istemiştir²¹. Bu arada anonim şirketin bir organına da sadece belirli bir işi görmesi maksadıyla TBK anlamında bir temsil yetkisi de verilebilir²².

2. İç İlişkide Geçerli Sınırlamalar

Yönetim kurulu temsil yetkisini iç ilişkide dilediği gibi sınırlandırılabilir²³. Bu yetki normal koşullarda ana sözleşmede, iç yönetmeliklerde veya iş akitlerinde hiyerarşik yapıya uygun olarak belirlenir. Örneğin, bir ticari temsilci veya vekilin belirli miktara kadar işlemlerde temsil yetkisinin olduğu, bu miktarı aşan işlerde müdürlerin yetkili olacağı, buna karşın şirket için önemli olduğu varsayılan hususlarda bu yetkinin sadece yönetim kuruluna veya murahhaslara bırakılabileceği öngörülebilir. İç ilişkide temsil yetkisi çok çeşitli biçimlerde sınırlandırılabilir²⁴.

Bununla birlikte, söz konusu sınırlandırmalar iyi niyetli üçüncü kişiler açısından bir hüküm ifade etmez²⁵. Zira iç ilişkideki getirilen sınırlamalar temsil tasarrufuna (*Vertretungsbefugnis*) ilişkindir; yoksa temsil yetkisine (*Vertretungsmacht*) ilişkin değildir²⁶.

---

²¹ *Watter*, BSK-OR/II Art. 718 Rn. 13; Poroy,Reha/Tekinalp, Ünal/*Çamoğlu, Ersin*, Ortaklıklar Hukuku I, 13. Bası, İstanbul 2014, Nr. 540.

²² *Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel*, § 30 Rn. 90.

²³ *Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel*, § 30 Rn. 99; *Watter*, BSK-OR-II, Art. 718a Rn. 6.

²⁴ İç ilişkideki sınırlamaların iyi niyetli üçüncü şahısları bağlamayacağı Yargıtay kararlarında da açıkça kabul edilmiştir (12. HD. 17.06.2004, E. 2004/10762, K. 2004/15950: “...Bir şirkette dışa karşı imza yetkilisi olan temsilcinin imzaladığı çekin, şirketin iç meselesi olarak miktarla ilgili sınırlamalar gerekçe gösterilerek iyi niyetli üçüncü kişilere karşı geçersizliği ileri sürülemez. Olayda, yönetim kurulu başkanı ve iki yönetim kurulu üyesi tarafından birlikte imzalanmadığı halde, yüz bin USD dolarını aşan borçlarda birlikte temsil sınırlaması şirketteki iç ilişkiyi ilgilendiren bir konu olup ticaret sicilinde yayımlansa da miktarla ilgili sınırlama niteliğinde bulunduğundan iyiniyetli üçüncü kişileri bağlamaz. Şirketi tek başına temsil ve ilzama yetkili kişi olduğu ana sözleşmede kararlaştırılan yönetim kurulu başkanının şirket adına imzaladığı çekteki borçtan şirket sorumlu olacağından, mahkemece, itirazın reddine karar verilmesi gerekir.”).

²⁵ *Schucany*, E., Kommentar zum schweizerischen Aktienrecht, 2. Aufl., Zürich 1960, Art. 718 Rn. 3; *Watter*, BSK-OR/II, Art. 718a Rn. 8 vd.

²⁶ *Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel*, § 30 Rn. 101; *Bauen/Venturi*, Rn. 544; *Böckli*, § 13 Rn. 498.

III. Temsil Yetkisine İlişkin Yeni Sınırlama Düzeni TTK md. 371 (7)

A. Hükmün Uygulama Alanı

TTK md. 371' e eklenen yeni fıkraya göre:

"(7) Yönetim Kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları olarak atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, 367 nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda iç yönergenin tescil ve ilanı zorunludur. İç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları atanamaz. Bu fıkra uyarınca yetkilendirilen ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları da ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Bu kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur²⁷".²⁸

Bize göre hükmün lafzı, uygulama alanı bakımından iki yönlü bir sınırlama öngörmektedir. Bunlardan ilki temsil yetkisini devredecek ve sınırlayacak organ, ikincisi ise temsil yetkisi dış ilişkide sınırlanabilecek temsilcilerdir²⁹.

---

²⁷ Yönetim kurulu üyelerinin müteselsil sorumluluğuna ilişkin değişiklik gerekçesi: Madde 95

"Alt Komisyon metninin 95 inci maddesi; anonim şirketlerde zarara sebebiyet veren tacir yardımcılarının işlem ve eylemlerinde yönetim kurulu üyelerinin müteselsil olarak sorumlu tutulmalarını teminen değiştirilmesi suretiyle çerçeve 133 üncü madde olarak kabul edilmiştir.

²⁸ Tasarı Alt Komisyon Metni

MADDE 95- 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 371 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(7) Yönetim Kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları olarak atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev, yetki ve sorumlulukları, 367 nci maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda iç yönergenin tescil ve ilanı zorunludur. İç yönergede yapılacak değişiklikler de tescil ve ilan edilir. İç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları atanamaz. Talep edilmesi halinde bu fıkra uyarınca yetkilendirilen ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları tescil ve ilan edilir."

Görüldüğü üzere metnin ilk hâlinde tescilin bir talep söz konusuysa yapılacağı düzenlenmiş ve yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna yer verilmemiştir.

²⁹ Makaleye esas alınan sınırlama (sınırlı yetkili ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları) konusunda bir hususu belirtmek isteriz. Meclis tutanaklarında yeterli açıklamaya rastlanmadığından hükmün amacını öğrenmek üzere özellikle İstanbul Ticaret Odası, Mersin Ticaret Sicili ve Bakanlık ile görüşmeler yapılmış ve elde edilen bilgiler ışığında madde yorumlanmıştır.

1. Temsil Yetkisini Devredecek ve Sınırlayacak Organ

Bu hükümden yararlanabilmek için temsil yetkisinin devrinin ve sınırlamasının yönetim kurulu tarafından yapılmış olması gerekir. Şöyle ki, “*Yönetim Kurulu, yukarıda belirtilen temsilciler dışında, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarını olarak atayabilir*” ifadesi bu kimselerin yönetim kurulunca görev ve yetki delege edilecek üst yönetim veya murahhas ya da müdürler tarafından da atanabileceği anlamına gelir. Zira bir şirkete temsil yetkisini haiz pazarlamacı veya diğer tacir yardımcılarının atanması TTK md. 368’in aksine yönetim kurulunun devredilemeyen görev ve yetkilerinden değildir. Başka bir anlatımla bu görev ve yetki üst yönetim, murahhas, müdür ve ticari mümessillere delege edilebilir; bizzat yönetim kurulunca kullanılması zorunlu değildir. Ancak hüküm, atamanın yönetim kurulunca yapılmasına bir takım hukuki sonuçlar bağladığı için yönetim kurulunun görev ve yetki delege ettiği kimseler tarafından sınırlı yetkiyi haiz ticari vekil veya diğer tacir yardımcısı atanması hâlinde, iç yönergeye hüküm konulamaz, iç yönerge tescil edilemez; daha da önemlisi sınırlı yetkiyi haiz ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarını tescil edilemeyeceğinden, bu tip sınırlamalar üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez ve yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilemez. O hâlde hüküm sadece yönetim kurulu tarafından sınırlı yetkili ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının atanması durumunda uygulama bulur³⁰. Gerçekten de aksi durumda, örneğin ticari mümessil tarafından sınırlı yetkili ticari vekil atanmışsa, yönetim kurulu üyelerinin sınırlı yetkili ticari vekilin verdiği zarardan müteselsilen sorumlu tutulmaları izah edilmez, meğer ki kanun koyucu burada kusursuz sorumluluk hâli getirmek istemiş olsun.

2. Temsil Yetkisi Dış İlişkide Sınırlanabilecek Kimseler

Hükümün uygulama alanına getirilen bir diğer sınırlama ise “*yukarıda belirtilen temsilciler dışında*” denilmek suretiyle ifade edilmiştir. Buna göre “*yukarıda belirtilen temsilciler*” ile kasıt, TTK md. 370 (2)’de düzenlenen, yönetim kurulu

---

³⁰ Bu düzenlemenin diğer bir yansıması ise yönetim kurulunun görev ve yetki alanına olacaktır. Şöyle ki, örneğin büyük işletmelerde, ticari işletmenin görevli veya hizmetlilerini (kasiyer, alım satım sorumlusu vs.), bankalarda şubedeki vezne görevlisi veya birim şefine kadar yetki sınırlaması bizzat yönetim kurulunca yapılmak zorunda olduğundan, yönetim kurulu asıl faaliyetlerini yerine getirme noktasında zorlanacaktır.

tarafından temsil yetkisinin devredilebileceği murahhaslar ve müdürler³¹ ile TTK md. 368'e istinaden yönetim kurulunca atanabilecek ticari mümessiller ve ticari vekillerdir³². Bu durumda murahhaslar, müdürler ve ticari mümessiller bakımından TTK md. 371 (3)'te öngörülen ve temsil yetkisinin sadece merkez veya şube işlerine hasredilebileceği veya birlikte temsil ile sınırlandırılabilirliğine ve bunun dışındaki sınırlamaların üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmeyeceğine dair düzenleme uygulanmaya devam edecektir. Yine genel yetkili ticari vekiller bakımından ticaret siciline tescil ve ilan söz konusu olmayacaktır. O halde maddenin uygulama alanı murahhaslar, müdürler, ticari mümessiller ve genel yetkili ticari vekiller dışında anonim şirketi temsil ve ilzama yetkili kimseleri kapsamaktadır. Bunların kim olduklarına gelince: Yönetim kurulu tarafından atanma zorunluluğu olmayan diğer bağımlı tacir yardımcılarında pazarlamacılar ve satış yapan ticari işletmenin görevli veya hizmetlileri ve yönetim kurulu tarafından atanabilen yetkileri sınırlandırılmış ticari vekiller.

Bu sonuca varmamızı sağlayan, her şeyden önce hükümde vurgulanan "*sınırlı yetkiye sahip ticari vekil*" ve "*diğer tacir yardımcıları*" kavramlarıdır. Uygulama alanının daha iyi anlaşılabilmesi için öncelikle "*tacir yardımcıları*"³³ kavramı ve bu bağlamda ele alınabilecek tacir yardımcılarını açıklanmalıdır. Tacir yardımcılarını, tacirin ticari faaliyetlerini yürütürken emek ve mesailerinden yararlandığı kimselerdir. Tacir yardımcısı kavramı, hem bağımlı (ticari mümessil, ticari vekil, pazarlamacı) hem de bağımsız tacir yardımcılarını (simsar, acente, komisyoncu) kapsar. Düzenlemeden

---

³¹ Bkz. yukarıda dn. 10.

³² Yönetim kurulunun bu yetki ve görevi devredemeyeceği yönünde bkz. *Akdağ Güney*, Yönetim Kurulu, 102 vd. Doktrinde Yanlı, TTK md. 373 f. 1'de yer alan temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini gösterir kararın noterce onaylı örneğinin tescil ve ilanını öngörmesi ve TBK md. 547'de yer alan ticari mümessillerin tescili zorunluluğundan hareketle ticari mümessiller bakımından her hâlükârda bir yönetim kurulu kararı gerektiğini, ticari vekillerin ise tescil ve ilanına gerek olmadığını, dolayısıyla TBK md. 551'de düzenlenen ticari vekiller ile TBK md. 552'de düzenlenen diğer tacir yardımcılarının atanmasının yönetim kurulunca delege edilebilmesi gerektiğini ileri sürmektedir (*Yanlı, Veliye*, Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından mı Atanabilir?, Ersin Çamoğlu'na Armağan, İÜHFMC C. LXXI, S. 2 (2013), 439, 446 vd.). Oysa temsilcinin ticaret siciline tescil ve ilanının gerekliliği, kanunen devredilemeyen görev ve yetkiler bakımından bir kıstas değildir. Olması gereken hukuk açısından, gerek ticari mümessillerin gerekse ticari vekillerin atanmasına ilişkin yetki devredilebilmelidir. Ancak mevcut düzenleme karşısında yasa değişene kadar bu yetki ne ticari mümessiller ne de ticari vekiller bakımından başka bir organa devredilebilir. Devredilmesi hâlindeyse, TTK md. 553 f. 2 hükmü uygulanmaz ve yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu söz konusu olur.

³³ Bu noktada tacir yardımcısı kavramının hem bağımlı (ticari mümessil, ticari vekil, pazarlamacı) hem de bağımsız tacir yardımcılarını (simsar, acente, komisyoncu) kapsadığını belirtmek gerekir. Tacir yardımcılarını ile ilgili olarak bkz. *Arkan, Sabih*, Ticari İşletme, 19. Bası, Ankara 2014, 165 vd.

açıkça anlaşılacakla birlikte amaçtan hareketle, bağımsız tacir yardımcılarının bu kapsamda değerlendirilmemesi gerekir, yoksa uygulama alanı son derece genişler.

Bağımlı tacir yardımcılarının en geniş yetkiyi haiz olanı TBK md. 547 ve devamında düzenlenen ticari mümessillerdir (temsilci). Buna göre ticari temsilci, işletme sahibinin, ticari işletmeyi yönetmek ve işletmeye ilişkin işlemlerde ticaret unvanı altında, ticari temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere, açıkça ya da örtülü olarak yetki verdiği kişidir. Ticari mümessillerin ticaret siciline tescili zorunlu olmakla birlikte, söz konusu tescil kurucu değil bildirici niteliktedir³⁴. Son derece geniş yetkileri haiz ticari mümessil, iyiniyetli üçüncü kişilere karşı, işletme sahibi adına kambiyo taahhüdünde bulunmaya ve onun adına işletmenin amacına giren her türlü işlemleri yapmaya yetkili sayılır. Ticari temsilci, açıkça yetkili kılınmadıkça, taşınmazları devredemez veya bir hak ile sınırlandıramaz (BK md. 548). Ticari mümessillerin yetkisi iç ilişkide dilendiği gibi sınırlandırılabilir de bu sınırlamalar üçüncü kişileri bağlamaz. Ticari mümessilin yetkileri dış ilişkide ancak şube veya birlikte temsil ile sınırlandırılabilir. Tacirin en geniş yetkili yardımcısı olarak nitelendirilen ticari mümessillerin yetki sınırının çizildiği TBK md. 549 (BK md. 451) esas itibarıyla OR Art. 460 ve Alman Ticaret Kanunu (*Handelsgesetzbuch*; "HGB") § 50'ye paralel biçimde yetkinin dış ilişkide konu ve miktar bakımından sınırlandırılmayacağı, kanunda izin verilen birlikte temsil ve şube ile sınırlandırmaların bu hükmün istisnası olduğunu ve tescil ve ilan hâlinde üçüncü kişilere karşı ileri sürülebileceğini düzenlemektedir. Böyle bir hüküm öngörülmesindeki amaç, hukuki işlemlerde kolaylık ve hukuk güvenliğinin sağlanmasıdır³⁵. Zira üçüncü kişiler ticari mümessilin yetkilerinin kanunda belirlenmiş olmasından hareketle bu düzenlemeye güvenerek hukuki ilişkiye girerler ve böylece her defasında ve her ticari mümessil bakımından ayrıca yetki sınırını kontrol etmek zorunda kalmazlar. Şube ve birlikte temsil dışındaki sınırlamaların üçüncü kişileri bağlamayacağına kanunda hüküm altına alınmış olması, ticari

³⁴ *Watter*, BSK-OR-II, Art. 720 Rn. 2; Aynı şekilde TBK'da ticari mümessilin tescil ve ilanı zorunlu kılınmış olmakla birlikte (TBK md. 547 (2)), bu tescil de kurucu değil bildirici niteliktedir. *Watter*, Basler Kommentar zum Obligationenrecht I, 4. Aufl., Basel 2007, Art. 458 Rn. 9; *Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel*, § 29 Rn. 106.

³⁵ *Wagner, Claus* in: Röhricht/Graf von Westphalen, Handelsgesetzbuch, 4. Aufl., Köln 2014, § 50 Rn. 1; *Gautschi, Georg*, Berner Kommentar, Obligationenrecht, Bd. 6, Bern 1961, Art. Vorbm. 458 Rn. 5; *Merz, Hans*, Vertretungsmacht und Ihre Beschränkungen im Recht der juristischen Personen, der kaufmännischen und der allgemeinen Vertretung, in: Festschrift für Harry Westermann, Karlsruhe 1974, 399, 400; *Oser, Hugo/Schönenberger, Wilhelm*, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Obligationenrecht, 3. Teil, Art. 419-529, 2. Aufl., Zürich 1945, Vorbm. Art. 458/65 Rn. 4.

hayatın ihtiyacı olan güveni, işlem kolaylığını ve hızını artırır. Hüküm sadece iyi niyetli üçüncü kişileri koruyucu niteliktedir. Dolayısıyla kanunda öngörülen sınırlamalar tescil ve ilan edilmemiş olsa bile üçüncü kişi bu sınırlamalardan haberdar ise veya kanunun öngördüğü iki hâl dışında sınırlama getirilmiş olmasına rağmen bu durum üçüncü kişinin pozitif bilgisi dâhilinde ise, Kanununun koruyucu hükmünden yararlanamaz³⁶. Kanunda izin verilen sınırlamaların üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi içinse ticaret siciline tescili şarttır, aksi halde sicilin olumlu etkisi ileri sürülemez. TTK md. 375 (1) d) ve md. 368'e istinaden anonim şirketlerde yönetim kurulu, şirketin ihtiyacına göre murahhaslar ve müdürler dışında ticari mümessil ve ticari vekil tayin edebilir.

Bağımlı tacir yardımcılarının diğer bir grubunu oluşturan ticari vekiller, TBK md. 551'de (BK md. 453) düzenlenmiş olup, ticari temsil yetkisini haiz olmayan, tacirin, işletmesini yönetmek veya bazı işlerini yapmak için yetkilendirdiği ve ticari temsilciye nazaran temsil yetkisi kısıtlı olan bağımlı tacir yardımcılardır. Bunlar ticaret siciline tescil ve ilan edilemezler. Genel yetkili ticari vekil ticari mümessilin yetkilerine sahip değildir ve işletmenin sadece olağan (alışılmış) işleriyle sınırlı temsil yetkisini haizdir³⁷. Ticari mümessilin aksine açıkça yetkilendirilmedikçe ödünç alamaz, kambiyo taahhüdünde bulunamaz, taciri davacı veya davalı olarak mahkemelerde temsil edemez (TBK md. 551 (2)). Olağan işlerin neler olduğu işletmenin niteliğine, iş hacmine, faaliyet gösterilen bransa, işletmenin bulunduğu yerdeki ticari teamüllere göre belirlenir³⁸. Ticari vekiller ticaret siciline tescil edilmedikleri için dış ilişkide yetkilerinin sınırlandırılması, üçüncü kişilere mektup, sirküler gönderilmek suretiyle duyurulmasına bağlıdır. Yine burada da üçüncü kişinin kötü niyetli olması hâlinde yetki sınırı dışı karşı da ileri sürülebilir. Özel yetkili ticari vekil (ya da yetkileri sınırlanmış ticari vekil) ise, belirli bir işlemin ifasıyla görevlendirilir. Yetkilerinin sınırı kendisine bırakılan iş ya da işlemin niteliğine göre belirlenir. Ticari işletmelere tacir veya ticari mümessil tarafından atanabilen ticari vekil³⁹, TTK md. 368 gereği anonim şirketlerde sadece yönetim kurulu tarafından atanabilir⁴⁰. Ticari vekillerin yetki sınırları ticari hayatın tipik kendine özgü ihtiyaçları ile çizilmiştir. Bu sınırın çizilmiş olması tacirlere iş yaparken

---

³⁶ *Merz*, 405.

³⁷ *Watter*, BSK-OR-I, Art. 462 Rn. 4; *Gautschi*, Art. 462 Rn. 8a.

³⁸ *Gautschi*, Art. 462, Rn. 8a ff.

³⁹ *Arkan*, 180.

⁴⁰ Bkz. yukarıda dn. 32.

güvenle hareket olanağı sağlar. O nedenle ticari vekilin yetkili olan veya olmayan birisi tarafından atanmış olmasının üçüncü kişi bakımından bir önemi yoktur. Onun görünüşe güvenmesi vekâlet sözleşmesini iyileştirici (*vollmachtsbegründend und vollmachtshelend*) etkiye sahiptir⁴¹. Bu bağlamda yasanın çizdiği yetki sınırları herkese karşı geçerlidir, üçüncü kişi, örneğin ticari vekilin kambiyo senedi düzenleyemeyeceğini bilmediğini ileri sürmez.

Pazarlamacılar da bağımlı tacir yardımcılarında olup, TBK md. 448'de düzenlenmiştir. Buna göre, sürekli olarak, bir ticari işletme sahibi işveren hesabına ve bu kişinin işletmesinin dışında, her türlü işlemin yapılmasına aracılık etmeyi veya yazılı anlaşma varsa, bu anlaşmada belirtilen işlemleri yapmayı ücret karşılığı üstlenen kişileri pazarlamacı olarak tarif etmek mümkündür. Anonim şirketler bakımından pazarlamacıların yönetim kurulu tarafından atanma zorunluluğu yoktur.

Son olarak TBK md. 552'de diğer tacir yardımcılara yer verilmiştir⁴². Maddede geçen diğer tacir yardımcılarını ile kastedilen ticari vekillere ilişkin BK md. 453'e 6763 s. Kanun ile eklenen üçüncü fıkrada düzenlenen mağaza satış görevlileri, yeni ifade tarzıyla satışla uğraşan ticari işletmelerin görevli veya hizmetlileridir. Temsil yetkisini haiz bağımlı tacir yardımcılarında yer alan ve kanunda diğer tacir yardımcılarını olarak ifade edilen bu grupta yer alan kimselerin atanması da yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında değildir, aşağıya doğru delege edilebilir.

Hükümde geçen "temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini" de burada açmak gerekir. TTK md. 370'e göre esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir. Dolayısıyla bu hükme nazaran temsil yetkisi ismen belirlenen yönetim kurulu üyelerine verilerek bazı yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisi ellerinden alınabilir. İşte temsil yetkisi olmayan bu yönetim kurulu üyeleri, murahhas, müdür veya ticari mümessil olarak seçilmemiş olmak kaydıyla tıpkı

---

⁴¹ *Gautschi*, Art. 462 Rn. 6a.

⁴² Bu kavramın ilk etapta ticari vekiller dışında kalan tacir yardımcılarını (ticari mümessil, pazarlamacı, mağaza çalışanı) şeklinde anlaşılması da muhtemeldir. O takdirde maddenin farklı yorumlanması da mümkündür. Ancak bu makalede, gerekçede yazmamakla birlikte İstanbul Ticaret Odası ve Bakanlık ile yaptığımız görüşmeler ışığında, kastedilenin TBK md. 552'de üst başlık olarak kullanılan diğer tacir yardımcılarını kavramını olduğundan hareket edilmiştir.

şirkette hizmet akdi ile çalışanlar gibi sınırlı yetkili ticari vekil veya diğer tacir yardımcısı olarak atanabilirler. Bu şekilde yetkileri sınırlanmış yönetim kurulu üyesi, sınırlı yetkili ticari vekil veya diğer tacir yardımcısı olarak iç yönergede belirlenen çerçevede sadece yönetim kurulu tarafından atanır ve ticaret siciline tescil ve ilan edilir.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere temsil yetkisi olmayan yönetim kurulu üyeleri veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanların sınırlı yetkiye sahip ticari vekiller ile diğer tacir yardımcılarını olarak atanması mümkündür. Yetkileri özel biçimde sınırlandırılan TBK md. 551'de düzenlenen ticari vekiller ve TBK md. 552'de düzenlenen mağaza satış görevlilerinin yetkileri, yönetim kurulunca dış ilişkide etkili olacak şekilde sınırlanabilir. İç yönergeye buna ilişkin hüküm konur. Bu iç yönerge ve ayrıca temsil yetkisine ilişkin sınırlamalar tescil ve ilan edilerek üçüncü kişilerin iyiniyet iddialarının önü kesilmiş olur. Ancak bu düzenleme murahhasları, müdürleri, ticari mümessilleri, genel yetkili ticari vekilleri (ve pazarlamacıları) kapsamadığı için yetki sınırlamasında TTK md. 371 (3) ve TBK md. 549 geçerli olur; konu ve miktara ilişkin sınırlamalar ticaret siciline tescil ve ilan edilemez, edilse de üçüncü kişileri bağlamaz, genel yetkili ticari vekiller bakımından da kanundaki (TBK md. 551) sınırlama hariç herhangi bir sınırlama getirilemez, getirilse dahi tescil ve ilan edilemez. Pazarlamacılar ise TBK md. 448'e tabidir. Hükümün uygulama alanı sınırlı yetkiye sahip ticari vekiller ve satış yapan ticari işletmelerin görevlileri veya hizmetlilerinin ticaret siciline tescil ve ilanı ile sınırlanmış olacağından, uygulamaya geçmişte olduğu şekliyle devam edilemez. Yani A/B/C grubu veya birinci/ikinci/üçüncü derece imza yetkilileri ayrımı yaparak temsilcinin yetkisini miktar bakımından sınırlandıran yönetim kurulu kararları, ancak bu kimselerin sınırlı yetkili ticari vekil veya diğer tacir yardımcısı olarak atanmış olması kaydıyla tescil edilebilir.

Hüküm bakımından dikkat edilmesi gereken diğer bir husus ise uygulama alanının temsil yetkisini haiz olmayan yönetim kurulu üyeleri ile hizmet akdi ile çalışanlara yetki devri ile sınırlı olmasıdır. Bu durumda dışardan atanan yani şirkete hizmet akdi ile bağlı olmayan ancak sınırlı temsil yetkisi verilmek istenen kimseler bakımından hüküm uygulama alanı bulamayacak bunların temsil yetkisindeki sınırlamalar tescil ve ilan edilemeyecektir. Ticaret sicilleri sorumluluk altına girmemek için sadece iç yönergeyi değil, tescili istenen kimselerin hizmet akdi ile çalışıp çalışmadıklarını

veya temsil yetkisi olmayan yönetim kurulu üyesi olup olmadıklarını kontrol etmeli ve ondan sonra tescil yoluna gitmelidirler.

B. Temsil Yetkisini Sınırlayabilmenin Şartları

1. İç Yönergede Düzenleme

Yönetim kurulunun temsil yetkisini devrederken öngöreceği kısıtlamaların geçerli olabilmesi için aranan şartlardan birisi, anonim şirketin TTK md. 367'ye istinaden idare ve temsil yetkisinin devri hâlinde hazırlamak zorunda olduğu iç yönergede buna ilişkin hüküm bulunmasıdır. TTK md. 371 (7)'de bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkilerinin, 367. maddeye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirleneceği, ancak iç yönerge ile tacir yardımcısı atanamayacağı ve iç yönergenin tescil ve ilanının zorunlu olduğu öngörülmektedir. Bilindiği üzere iç yönerge genel hatlarıyla yönetim kurulunun görevlerini, çalışma usulünü, varsa komite ve komisyonları, özel görevi olan kimseleri, üst yönetimle görevli olanları içeren ve tescilli zorunlu olmayan⁴³ yazılı bir belgedir. Yeni düzenleme gereği bu yönergeye, sınırlı yetkiyi haiz ticari vekil veya satışla uğraşan ticari işletmelerin görevli veya hizmetlileri atanacaksa, bunlara ilişkin yetki ve sınırlamalar da yazılmalıdır. Aslında bu hüküm olmasa da, iç yönergenin fonksiyonu gereği genel hatlarıyla bu hususları barındırması gerekirdi. Buraya kadar hüküm, geçerli bir delegasyon için TTK md. 367'de öngörülen iç yönergede yapılacak yetki sınırlamalarına yer verilmesi bakımından herhangi bir sorun teşkil etmemektedir. Bununla birlikte söz konusu iç yönergenin tescil ve ilanının zorunlu olması son derece yanlıştır. İdare ve temsil yetkisinin delegasyonuna ilişkin TTK md. 367, iç yönergenin tescil ve ilanını zorunlu kılmamış, yani onun herkes tarafından görülmesine bilinmesine izin vermemiş, sadece pay sahipleri ve üçüncü kişilerin iç yönerge hakkında yazılı bilgi almasına olanak tanımıştır⁴⁴. Yeni hükümde iç yönergenin tescil ve ilan zorunluluğu, TTK md. 367 ile açıkça çelişmektedir. Bir yönetmelik ile tescil ve ilan zorunluluğu, iç yönergenin ilgili bölümü ile sınırlandırılmadığı sürece her türlü değişikliğin tescil ve

⁴³ İç yönerge ile ilgili olarak bkz. *Forstmoser, Peter, Organisation und Organisationsreglement der Aktiengesellschaft*, Zürich 2011, § 14 Rn. 21 ff.

⁴⁴ Mehaz İsviçre OR Art. 716 Abs. 2'ye göre de iç yönergenin tescilli söz konusu değildir ve pay sahipleri ve alacaklılar, ancak korunmaya değer menfaatleri olduğunu inandırıcı bir biçimde ispatlarsa iç yönerge hakkında bilgi alabilirler (*Forstmoser*, § 29 Rn- 8 ff.; *Watter, Rolf/Roth Pellanda, Katja*, Basler Kommentar zum Obligationenrecht, II, 4. Aufl., Basel 2012, Art. 716b Rn. 28 f.; *Böckli*, § 13 Rn. 333).

ilan zorunluluğu söz konusu olacak, dolayısıyla iç yönergede yapılacak her değişikliğin de tescil ve ilanı gerekecektir. Zira TTK md. 31 gereği tescil edilmiş bir hususta meydana gelen her değişiklik tescil ve ilan ettirilmek zorundadır.

İç yönergede tacir yardımcılarının yetkilerine ilişkin genel bir düzenleme yapılarak buna tescil ve ilan yükümlülüğu getirilmesi, sınırlı yetkili ticari vekil ve diğer tacir yardımcısı atanması, bunların yetkilerinin sınırlandırılması ve bunun üçüncü kişilere duyurulması noktasında herhangi bir katkı sağlamamaktadır. Hükümde iç yönerge dışında ayrıca ve açıkça yetki sınırlamalarının tescil ve ilanı zorunlu kılındığından, genel olarak iç yönergede yetki sınırının belirlenmesinin üçüncü kişiler nezdinde onların iyi niyetini ortadan kaldırma gibi bir fonksiyonu olmayacaktır⁴⁵.

Bu hükmün diğer bir sakıncası da esas itibarıyla şirketin iç işleyişi ve organizasyonu bakımından önemli olan iç yönergenin üçüncü kişilere deşifre edilerek, şirketin özel bilgilerinin ortalığa yayılması ve şirketin bu yolla zarara uğratılmasının önünün açılmış olmasıdır.

2. Esas Sözleşmede Hüküm bulunması

Yönetim kurulunun temsil yetkisinde sınırlama yapabilmesinin diğer bir şartı ise esas sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunmasıdır. Şöyle ki, TTK md. 371 (7)'ye göre bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, TTK md. 367'ye göre hazırlanacak iç yönergede açıkça düzenlenmelidir. Atıf yapılan 367. maddeye göre ise yönetim kurulu ancak esas sözleşmeye konulacak bir hükümlle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, yönetimi, kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabilir. Aslında TTK'nın yeni sisteminde yönetim ve temsil kesin bir biçimde ayrılmış ve yönetimin devri için esas sözleşmede hüküm bulunması aranmış temsil içinse bu yönde bir açık düzenlemeye yer verilmemiştir. Kanaatimiz açık bir hüküm olmasa da temsil

---

⁴⁵ Nitekim İstanbul Ticaret Odası tarafından yapılan duyuruda;

“2-) İç yönergede, sadece imza grupları ve yetki çerçevesi gibi hususlar yer alacak, Belirlenen yetkilere atanan kişilerin isimleri kesinlikle yer almayacaktır.

3-) İç yönergeyle belirlenen yetkilere atanacak kişilerin Ad-Soyad ve T.C.Kimlik Numaraları, iç yönergenin tarih ve sayısına atıf yapılmak suretiyle alınacak Yönetim Kurulu Kararı veya Genel Kurul Kararı ile belirtilecektir”

şeklindeki ifadelere yer verilmek suretiyle iç yönergenin genel bilgiler dışında başkaca düzenleme içermemesi gerektiği vurgulanmıştır.

yetkisinin devri halinde esas sözleşmede hüküm bulunması yönünde olmakla birlikte doktrinde farklı görüşler de ileri sürülmüştür⁴⁶. Bununla birlikte söz konusu esas sözleşme hükmü sadece üst düzeyde temsil bakımından (murahhas veya müdür) söz konusu olup, ticari mümessil veya ticari vekil tayini için esas sözleşmede hüküm bulunmasına ihtiyaç yoktur. TTK md. 371 (7) hükmü ise, sınırlı yetkili ticari vekiller ile diğer tacir yardımcılarını bakımından bu yetkinin esas sözleşme ile verilmiş olmasını arayarak ilginç bir durum yaratmıştır. Yönetim kurulu ticari mümessil veya ticari vekillere esas sözleşmede hüküm bulunmadan da yetki devredebilecek ancak onlardan daha sınırlı yetkiye sahip ticari vekil ile diğer tacir yardımcılarını esas sözleşmede düzenleme olmadan atayamayacaktır. Bu durumda hükümden yararlanmak isteyen şirketlerin esas sözleşmelerini değiştirerek bu yönde bir hükme yer vermeleri zorunludur. Aksi halde tescil talepleri ticaret sicillerince reddedilmelidir. Esas sözleşmede hüküm olmadan yapılan tesciller dolayısıyla zarara uğrayan kimseler, sicile sorumluluk yöneltebilirler.

3. Ticaret Siciline Tescil ve İlan

Yönetim kurulu tarafından iç yönergeye istinaden sınırlı yetkili ticari vekil ve diğer tacir yardımcısı atanması hâlinde bu kimselerin yetkilerindeki sınırlamanın üçüncü kişilere karşı hüküm ifade edebilmesi için tescil ve ilan şarttır. Bir başka anlatımla, bu sınırlamalar ancak ticaret siciline tescil ve ilan edilirse sicilin olumlu etkisi (TTK md. 36 (3)) devreye girer ve üçüncü kişinin sınırlamayı bilmediği iddiası dinlenmez.

Anonim ve limited⁴⁷ şirketler dışında kalan gerçek kişi tacirler ile kolektif, komandit ve paylı komandit şirketler bakımından ise bu düzenleme geçerli olmadığından (demek ki, bunlar açısından aynı mağduriyet söz konusu değilmiş) eski düzen devam edecektir. Bir başka anlatımla, örneğin gerçek kişi tacir veya bir komandit şirkete atanan, sınırlı yetkiyi haiz ticari vekil ile diğer tacir yardımcılarının yetkileri sınırlandırılrsa bile tescil ve ilan edilemeyeceğinden üçüncü kişileri bağlamayacaktır. Basit bir örnekle X Bankası "bu ticari vekil temsil yetkisini aşmıştır ben bu işlemlerle ilgili değilim" diyebilecekken, A Kollektif Şirketi, aynı gerekçeye sığınamayacaktır.

⁴⁶ *Akdağ Güney*, Yönetim Kurulu, 80 vd. ve karşı görüş için bkz. dn. 245; Temsil yetkisinin devri halinde esas sözleşmede hüküm bulunmasına gerek olmadığı yönünde. *Yanlı*, 447. Ayrıca görüşümüzün eleştirisi için bkz. *Kırca/Şehirli/Manavgat*, 618 dn. 625.

⁴⁷ 6552 sayılı Torba Kanununun 132. maddesine göre bu hüküm kıyasen limited şirketlere de uygulanır.

Bu noktada kanun koyucu tarafından tacir kavramı altında yer alan kimseler arasında farklı muameleye gidilmesinin sebebi de anlaşılammıştır. Bize göre kanun koyucu sadece baskılara boyun eğmiş, ticari hayatın gereği olan, uluslararası uygulaması bulunan hukuk kurallarını göz ardı etmiş ve en önemlisi de Anayasanın eşitlik ilkesini açıkça çiğnemiştir.

C. Temsil Yetkisinin Devri ve Sınırlandırılması Hâlinde Sorumluluk ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Müteselsil Sorumluluğu

Temsil yetkisine kanunun uygun gördüğü çerçevede getirilen sınırlamalar, sorumluların çevresinin belirlenmesinde de etkili olur (örneğin BK md. 549, TTK md. 371 (3)). Temsil yetkisinin yasal çerçeveye uygun olarak sınırlandırılması hâlinde yetkinin devredildiği kimseler dışında kalan yönetim kurulu üyeleri sorumlu tutulamazlar. Zira TTK md. 553 (2)'ye göre kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar⁴⁸.

Temsil yetkisine iç ilişkide çeşitli sınırlamalar getirilebilmesinin önünde ise herhangi bir engel yoktur. Bu durumda temsil yetkisi sınırlandırılan şahıs, bu sınırları aştığı takdirde tüzel kişiye karşı sorumlu olur. Ancak temsil yetkisine iç ilişkide getirilen sınırlamalar sadece iç ilişkide geçerli olup, dış ilişkide üçüncü kişilere karşı bu sınırlamalara dayanılarak sorumlu olunmadığı ileri sürülemez. Kural olarak temsil yetkisinin konu ve miktar bakımından bölünmesi de kanunen geçerli olmadığı için böyle bir sınırlandırma iyi niyetli üçüncü şahıslara karşı hüküm ifade etmez. Bundan dolayı sorumluluk durumunda bir değişiklik olmaz; yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları devam eder.

TTK'nın görev ve yetki delegasyonu hâlinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin olarak benimsediği bu sistem, TTK md. 371 (7)'ye eklenen fıkra ile birlikte başka bir boyut kazanmıştır. Zira anılan hükmün son cümlesi, bu kişilerin (yetkisi sınırlanan ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının), şirkete ve

---

⁴⁸ TTK md. 553'e ilişkin eleştiriler için bkz. *Akdağ Güney*, Yönetim Kurulu, 75 vd.

üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı yönetim kurulunun müteselsilen sorumlu olacağı yönünde bir düzenleme getirmektedir.

TTK md. 553 (2) hükmü varken kanun koyucunun neden bir sorumluluk düzenlemesine daha ihtiyaç duyduğunu sorgulamak gerekir. Maddenin kabulüne ilişkin Meclis tutanaklarının incelenmesi sonucunda vardığımız kanaat şudur: Öncelikle, hükmü savunanlar ve karşı çıkanların meselenin özünü tam olarak anlamadıkları görülmektedir. Maddenin ilk teklif edilen metninde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin herhangi bir düzenleme olmadığını, bunun plan ve bütçe komisyonundaki görüşmeler esnasında son anda metne eklendiğini belirtmek gerekir⁴⁹. Yukarıda bahsettiğimiz gibi⁵⁰, düzenlemeye karşı çıkanlar, sorunu hizmet akdi ile çalışanlara sınırlı yetki devri şeklinde anlayıp işin ucunu Soma madenindeki üzücü felâkete dayandırınca, hükmü savunanlar hareket noktalarını ve hatta aynı Kanunda yer alan TTK md. 553 (2) düzenlemesini bir kenara bırakıp, kamuoyu tepkisinden çekindikleri için olsa gerek, tacir yardımcılarının verdiği her türlü zarardan yönetim kurulu üyelerinin müteselsilen sorumlu olacaklarını hükme eklemişlerdir.

Hâlihazırda TTK'da yetki devri hâlinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu düzenleyen TTK md. 553 (2) ve TTK md. 371 (7) olmak üzere iki farklı hüküm bulunmaktadır. Ancak bu iki sorumluluk sistemi birçok noktada birbirinden ayrılmaktadır ve birlikte uygulanması mümkün değildir. İki sistem arasında daha ilk bakışta göze çarpan farklardan birisi, TTK md. 553 ile yönetim kurulu üyeleri bakımından "farklılaştırılmış teselsül" sistemi öngörülmüşken, TTK md. 371 (7)'de müteselsil sorumluluğun düzenlenmiş olmasıdır⁵¹. Bu durum, yönetim kurulu üyelerinin verdikleri zararları mı sınırlı sorumlu tutulacakları, yoksa zararın tamamından müteselsilen mi sorumlu olacakları tartışmalarını da beraberinde getirecektir. Bir başka fark ise, yönetim kurulu üyelerinin yetki devri hâlinde sorumluluklarının sınırlanması noktasındadır. TTK md. 553 (2)'ye göre yönetim kurulu üyelerinin kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görev ve yetkiyi Kanuna uygun bir biçimde devretmiş olmaları koşuluyla, devri gerçekleştirdikleri kimsenin seçiminde, ona talimat verilmesinde ve gözetiminde gerekli özeni

⁴⁹ Bkz. dn. 28'de anılan metin.

⁵⁰ Bkz. yukarıda dn. 2.

⁵¹ Müteselsil sorumluluk ve farklılaştırılmış teselsüle ilişkin geniş açıklamalar için bkz. *Akdağ Güney*, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Bası, İstanbul 2010, 218vd., 227 vd.

gösterdiklerinin ispatlanması hâlinde sorumluluktan kurtulmaları mümkünken, yeni hüküm bu kapıyı kapatmış görünmektedir. Bu bağlamda son derece önemli ve açıklığa kavuşturulması gereken bir sorun da, bu hükmün yönetim kurulu üyeleri bakımından bir kusursuz sorumluluk hâli öngörüp öngörmediğidir. Zira TTK'da yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin düzenlemelerde kusura atf yapılırken (TTK md. 553 (1) ve (2)), yeni hükümde her türlü zarardan müteselsilen sorumlu olacakları belirtilmiş kusurdan ise bahsedilmemiştir.

IV. Değerlendirme

Hükmün çıkış noktası anonim ve limited şirketlerin sınırlı temsil yetkisini haiz ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının tescil ve ilan edilmemesi dolayısıyla uğradıklarını ileri sürdükleri mağduriyettir. Ancak bu mağduriyet giderilirken hukuk sisteminde oluşabilecek tahribat dikkate alınmamıştır. Bu hâliyle hüküm bazı tacir yardımcılarını kapsayacak şekilde temsil yetkisinin konu ve miktar bakımından sınırlandırılmasına olanak tanıyarak, temsile ilişkin kendi içinde bir bütün arz eden sistemi adeta delmiştir. Ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkilerinin dış ilişkide geçerli olacak şekilde her türlü sınırlandırılmasına olanak sağlanmış, böylece anonim ve limited şirketler bakımından daha geniş temsil yetkisine sahip murahhaslar, müdürleri ticari mümessiller ve genel yetkili ticari vekiller hariç, dış ilişkide konu ve miktar bakımından her türlü sınırlama sadece temsil yetkisini haiz olmayan yönetim kurulu üyeleri ile şirkete hizmet akdi ile bağlı olan kimseler bakımından yasal hâle gelmiştir. Bunun için yönetim kurulunca temsil yetkisinin sınırlandırıldığı biçimiyle ticaret siciline tescili şarttır. Üçüncü kişi, tescilin olumlu etkisi dolayısıyla sınırlandırmayı bilmediğini ileri sürmeyecek, iyi niyeti ortadan kalkacak, şirket yetkiyi aşan temsilcinin yaptığı hukuki işlemle bağlı olmayacaktır.

TTK md. 371 hükmünün açmazlarından birisi bir yandan üçüncü kişileri ve işlem güvenliğini sağlamak için *ultra viresi* kaldırıp işletme konusu dışındaki hukuki işlemler dolayısıyla şirketi sorumlu tutması, diğer yandan temsil yetkisi son derece sınırlı ticari vekil ve diğer tacir yardımcılarının yetki sınırlamalarını tescil ve ilan ederek üçüncü kişileri bunları bilmek zorunda bırakmasıdır. Temsil yetkisini haiz olmayan yönetim kurulu üyelerini sınırlı yetkili ticari vekil veya diğer tacir yardımcısı olarak atanması ilk bakışta şirketler bakımından çözüm gibi görünse de, teoride ve

pratikte bunun bir çözüm değil sorun kaynağı olacağı çok açıktır. Sıradan bir vatandaş ya da tacir anonim şirket şeklinde kurulmuş bir mağazadan ürün alırken veya satarken ya da bir banka şubesinde işlem yaparken, karşısındaki temsilcinin yetkili olup olmadığını nasıl bilecektir? Şirketin, sicilin olumlu etkisinin arkasına sığınarak temsilcinin yetkili olmadığını savunduğu her durumda, üçüncü kişi sicil kayıtlarının olumlu etkisi dolayısıyla mağdur olacaktır. Genel yetkili ticari vekilden daha sınırlı yetkiye sahip kimselerin yetki sınırlamalarının tescil ve ilanının ileri sürülen mağduriyeti giderme noktasında katkı sağlaması söz konusu değildir. Neden sadece hizmet akdi ile çalışanların temsil yetkisindeki sınırlamalar tescil ve ilan edilebilmektedir. Şirket dışardan ticari vekil atarsa aynı mağduriyet söz konusu olmayacak mıdır? Düzenlemeyi yaparken Anayasanın eşitlik ilkesine açıkça aykırı davranılması ve mağduriyetin güçlü baskı gruplarına bahşedilmesi ise üzerinde ayrıca düşünülmesi gereken bir husustur. Kanuna ve esas sözleşmeye uygun yetki devri hâlinde dahi, yönetim kurulu üyelerinin müteselsilen sorumlu tutulması ise, sorumluluk hukukunda pek çok tartışmaya yol açacaktır. Bize göre bu hâliyle düzenlemenin asıl mağduru yönetim kurulu üyeleri ama ondan da önce baskı gruplarına özel yasalar çıkarılması nedeniyle hukuk devleti ve onun ilkeleri olmuştur. Neticede atılan taş ürkütülen kurbağaya değmemiştir.

Tavsiyemiz Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı ve hukuk düzenini bozan bu son derece gereksiz hükmün bir an önce Kanundan çıkarılması ve eski sisteme dönülmesi, temsile ilişkin kanundaki sınırlamalar dışındaki tescil taleplerinin siciller tarafından geri çevrilmesidir. Ancak gerçekten anonim ve limited şirketlerin, Avrupa'daki örneklerinin aksine, sınırlı yetkili ticari vekiller ve diğer tacir yardımcılarını dolayısıyla mağdur oldukları düşünülüyor, eski uygulamanın yerindeliği hususunda tereddüt bulunmuyorsa, dışardan gelebilecek tepkiler (nihayetinde Türkiye kapalı bir pazar değildir) ve hukuk sistemine açılan yara sorun olmayacaksa, bu defa en azından eşitlik ilkesi göz önüne alınarak bütün tacirleri kapsayacak şekilde TTK md. 371 f. 2, 3, 4 ve TBK md. 459 tamamen kaldırılıp, *ultra vires* teorisi geri getirilerek, yeni ve Türk hukukuna ve ticari hayatına özgü bir sistem öngörülmesidir.

KAYNAKÇA

- Akdağ Güney, Necla**, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul 2012.
- Akdağ Güney, Necla**, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Bası, İstanbul 2010.
- Arkan, Sabih**, Ticari İşletme, 19. Bası, Ankara 20
- Bauen, Marc/Venturi, Silvio**, Der Verwaltungsrat, Zürich Basel Genf 2007.
- Böckli, Peter**, Schweizer Aktienrecht, 4. Aufl., Zürich Basel Genf 2009.
- Forstmoser, Peter**, Organisation und Organisationsreglement der Aktiengesellschaft, Zürich 2011.
- Forstmoser, Peter/Meier-Hayoz, Arthur/Nobel, Peter**, Schweizerisches Aktienrecht, Bern 1996.
- Gautschi, Georg**, Berner Kommentar, Obligationenrecht, Bd. 6, Bern 1961.
- Kırca, İsmail/Şehirali Çelik, Feyzan/Manavgat, Çağlar**: Anonim Şirketler Hukuku, C.I., Temel Kavramlar ve İlkeler Kuruluş Yönetim Kurulu Ankara 2013.
- Merz, Hans**, Vertretungsmacht und Ihre Beschränkungen im Recht der juristischen Personen, der kaufmännischen und der allgemeinen Vertretung, in: Festschrift für Harry Westermann, Karlsruhe 1974, 399-409.
- Oser, Hugo/Schönenberger, Wilhelm**, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Obligationenrecht, 3. Teil, Art. 419-529, 2. Aufl., Zürich 1945.
- Öztañ**, Bilge, Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organların Fiillerinden Doğan Sorumluluk, Ankara 1970.
- Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin**, Ortaklıklar Hukuku I, 13. Bası, İstanbul 2014.
- Schucany, Emil**, Kommentar zum schweizerischen Aktienrecht, 2. Aufl., Zürich 1960.
- Wagner, Claus** in: Röhrich/Graf von Westphalen, Handelsgesetzbuch, 4. Aufl., Köln 2014.
- Watter, Rolf**, Basler Kommentar zum Obligationenrecht II, 4. Aufl., Basel 2012. Basler Kommentar zum Obligationenrecht I, 4. Aufl., Basel 2007.
- Watter, Rolf/Roth Pellanda, Katja**, Basler Kommentar zum Obligationenrecht, II, 4. Aufl., Basel 2012.
- Yanlı, Veliye**, Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından mı Atanabilir, Ersin Çamoğlu'na Armağan, İÜHFM C. LXXI, S. 2. S. 439-448.